Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
VVD	Algemene dekkings-middelen	73	Ozb/parkeer-belasting	Te zien is dat de baten omhoog gaan. Is dat de indexatie die automatisch is toegepast?	Ja.
		75	Overhead	Hier staat dat in de begroting 2024 de overgehevelde middelen vanuit 2023 nog niet verdeeld zijn naar de taakvelden.	Er zijn middelen voor bedrijfsvoering overgeheveld vanuit 2023 naar 2024, maar eigenlijk horen die bedragen thuis in de diverse thema's. Die doorverdeling heeft nog niet plaatsgevonden. Dat gebeurt in de decemberbrief. Dit is de vergelijking van 2024 t.o.v. 2025. In 2024 is dat niet verdeeld, in 2025 is het al wel verdeeld. Daardoor is er een verschil zichtbaar.
	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	85	Perspectiefnota	Niet alle aanvragen zijn verwerkt in de begroting voor 2025. De risico's die samenhangen met het niet honoreren van sommige aanvragen zijn nog niet onderkend en derhalve niet opgenomen in de begroting. Welke zijn dat dan?	In de bijlage van de perspectiefnota staat een lijst van niet-gehonoreerde aanvragen. Die lijst is niet verwerkt in deze begroting. Alleen de zaken die onontkoombaar en onvermijdbaar waren zijn verwerkt in de perspectiefnota en de andere posten zijn niet verwerkt.
	Bedrijfsvoering	118	Indicatoren	Hier staan genoemd: formatie en bezetting. Klopt het dat er meer mensen aan het werk zijn dan dat er formatie is?	Dat klopt.
	Samenwerking	122	FUMO	Hier is een verschil te zien tussen 2024 en 2025 in de bijdrage van Heerenveen.	De FUMO maakt een begroting op en op basis daarvan betaalt de gemeente Heerenveen een bijdrage. In 2024 is een extra incidentele bedrag begroot. Eigenlijk is de bijdrage

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
					structureel gestegen.
		131	IJshockeyhal	Hier staat dat eind september 2024 de initiële looptijd van het huurcontract tussen de IJshockeyhal en Thialf eindigt. Die is dan automatisch doorgelopen.	De overeenkomst wordt stilzwijgend verlengd met vijf jaar.
		133	Sportstad Heerenveen	Hier staat dat Sportstad bij de begroting 2024 geen balansprognose afgegeven heeft en evenmin begrotingscijfers voor 2025.	Die hebben ze nog niet afgegeven op het moment van het opmaken van de begroting, dus die weten wij nog niet. Misschien dat ze er inmiddels al wel zijn. Misschien dat mensen van MO (tafel 1) dit zouden kunnen weten.
	Financiën	159/ 160	Aankoop/verkoop ABC-complex	Hier staan de baten en lasten genoemd. Gaat de gemeente iets kopen en verkopen?	Een deel van het complex wordt verkocht aan de ontwikkelaar in verband met de Albert Heijn.
	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	84/ 85	Risico's	Hier worden aandachtspunten en kanttekeningen genoemd. Die zie ik eigenlijk als risico's, maar die zijn niet gekwantificeerd. Op pagina 87 staat een tabel met risico's die wel gekwantificeerd zijn.	Dit zijn inderdaad aandachtspunten en kanttekeningen die we meegeven, maar waarvan we nog niet weten wat die aan cijfers zouden opleveren. De lijst op blz. 87 komt uit de risicoanalyse die is gedaan, waarbij de bedragen genoemd staan.
				De organisatieontwikkeling zitten we nu middenin. De gemeentesecretaris gaat weg.	We merken sowieso dat veel vacatures ingevuld worden met interim. Dat is qua kwaliteit en financiën net anders dan wanneer de vacatures opgevuld worden met eigen mensen die opgeleid kunnen worden.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
	Samenwerking	85	Verbonden partijen	Op zich zijn de meeste verbonden partijen inzichtelijk. Dan staat er toch bij dat de gemeente met grote investeringsverplichtingen overvallen wordt.	De gemeente is druk met Thialf, de IJshockeyhal en Sportstad in gesprek. Misschien dat het zwembad in Sportstad niet rendeert. Die ontwikkelingen worden goed gemonitord. Volgend jaar wordt de raad over die zaken geïnformeerd, als voorloper op de perspectiefnota 2025.
			Sportstad	Ik begrijp niet de discussie over het onderhandelen met Sportstad over een huurverlaging van € 1 miljoen, wat ongetwijfeld ten laste komt van de gemeente, als we volgend jaar over het zwembad moeten beslissen.	Dat zou samengetrokken moeten worden.
	Financieel perspectief	8/10	Stelpost projecten	Op pagina 10 staat dat is gewerkt met een meerjarige stelpost voor uren die werden toegerekend aan projecten. Dit jaar is er een andere methode toegepast, waardoor de stelpost komt te vervallen. Daar staan minnetjes bij, terwijl dat plusjes zouden moeten worden.	Nee, het was een bedrag dat we als bate hadden genomen, en die bate valt dus weg. We hadden verwacht dat we een opbrengst zouden krijgen uit de projecten, dat we uren zouden kunnen toerekenen aan investeringen. Dat blijkt niet het geval te zijn. Daarnaast is er nu een andere methode van uren toerekenen.
	Algemeen			Het echte spannende komt volgend jaar met de perspectiefnota. De gemeente doet wat ze moet doen.	We hebben in principe nu de winkel draaiende gehouden en geen nieuwe dingen opgenomen. Dat is in de afgelopen P-nota ook duidelijk aangegeven. Dit jaar is in kaart gebracht wat gedaan kan worden en waar de ruimte te vinden is. Begin volgend jaar

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
					wordt de raad daarin meegenomen.
			Infographic	Ik vond de infographic heel handig.	Ik heb 'm andersom gezet en de investeringen erbij gezet.
				Zou het mogelijk zijn om in de perspectiefnota ook een infographic op te nemen?	In de perspectiefnota is een ander soort afweging. Het is lastig om daar een infographic van te maken. We kunnen ernaar kijken m.b.t. de scenario's.
GL	Financieel perspectief	8	Indexatie	Te zien is dat de vrijval stelpost uren projecten in de min staat. Ik zou willen weten waarom die negatief is.	Dat was een geraamde bate, die nu niet meer geraamd is, dus die is negatief. Als we uren kunnen toerekenen aan projecten, dan levert dat een bate op in de algemene dienst. De dekking valt weg en dan is er een nadeel.
			Resultaat themabegroting	Je kunt het idee krijgen nu de -€ 14 miljoen nu -€ 6 miljoen is geworden, dat het allemaal wat rooskleuriger is. Bij mij is dat niet het geval.	Nee, kijk naar de € 1,2 miljoen voor 2025. Die marge is zo klein. Er hoeft maar iets te gebeuren of je bent het kwijt. Er moet gezorgd worden voor een bepaalde marge. In 2026 was het resultaat -€ 9 miljoen, nu komt het op -€ 6 miljoen uit.
			Mutaties P-nota en begroting	In verhouding is het niet veel. Het is wel mooi dat door de uitwerking van het programma langzaamaan meer perspectief geboden kan worden. Dat dit toch zo'n groot gat heeft geslagen, helpt straks wel bij de perspectiefnota.	Ja, zeker. De noodzaak is er en we zijn hard aan het werk om te kijken waar de ruimte te vinden is en welke keuzes aan de raad voorgelegd kunnen worden. In werkgroepen bekijken we op detailniveau wat wel en niet gedaan kan worden.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
				Heeft het een risico om de constante prijzen in plaats van de lopende prijzen te hanteren?	In principe niet. Het is de methode die de meeste gemeenten gebruiken. Constante prijzen zijn alle jaren goed vergelijkbaar. De gemeente was eerder gewend om lonen en prijspeil cumulatief te zetten en dat vertroebelt een beetje. Met constante prijzen zijn er minder schommelingen. De algemene uitkering was met dezelfde methode gedaan. In dat opzicht maakt het qua risico niet uit, want we hebben nu voor alles wel de vergelijkbare methode gebruikt. Het enige risico dat er nu nog in zit, is dat een deel niet is geïndexeerd conform hetgeen dat in de deelopdracht is aangegeven. Vandaar dat de stelpost indexatie is opgenomen.
	Weerstandsvermogen en risico's	80	Weerstandsvermogen	Het gemeentehuis is opgenomen in de investeringsagenda. Een benodigde weerstandscapaciteit van € 20 miljoen is niet niks.	Te zien is dat kengetallen oplopen. We denken dat in het laatste jaar het gemeentehuis zit. We hebben wel een redelijke algemene reserve. Als we de negatieve resultaten van -€ 6 miljoen eruit halen, loopt die wel aardig terug. Daarom moet ervoor gezorgd worden dat het resultaat beter wordt, want dan houden we de buffer ook over.
				De € 15 miljoen is een ondergrens.	Er moeten maatregelen genomen worden als het bedrag daaronder komt. Op basis van 1,2 ratio is het al hoger dan dat. Dat is al € 20 miljoen.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
		90	Financiële kengetallen	De overige risico's zijn ook benoemd. Is hier de top 10 of de top 25 gehanteerd?	De tien grootste risico's staan in de tabel. Op pagina 90 staan de financiële kengetallen en de netto schuldquote.
				Die wordt flink beïnvloed door alle investeringen. De netto schuldquote is in 2028 121%. Dat is fors.	Ja, volgens de normen is dat te hoog, want die moet eigenlijk rond de 100% zijn.
				Moeten we dan kijken naar welke investeringen we moeten doen? Of moeten we deze verder uitspreiden?	Het kan allebei. We hebben de investeringsplanning al gehad bij de perspectiefnota. In het laatste jaar zit ook de investering in het gemeentehuis, dus daar moet ook een lening voor aangetrokken worden.
				Wat bedoelen jullie in de tabel met realisatie?	Dat is wat in 2023 voor de jaarrekening is gepresenteerd. Die andere zijn begrotingscijfers na de voorjaarsrapportage. De najaarsrapportage komt nog.
				Heeft de najaarsrapportage hier invloed op?	Ik heb nog niet de kengetallen uitgerekend, want we hebben geen nieuwe balans opgesteld. De najaarsrapportage gaat over de eerste acht maanden.
PvdA	Grondbedrijf	143	Risicomanagement grondbedrijf	Kun je uitleggen hoe het zit met de 'zwarte zwanen'? Het gaat over 90% dekking en daar wordt nog een factor 1,2 bij gedaan.	Ja, dat is de methode die wij hier toepassen. Dat is een vrij normale methode voor het toerekenen van de mogelijke risico's. Dat is voor het incalculeren van een extra zekerheid voor de zaken die je niet ziet.
	Financieel perspectief	8	Resultaat themabegroting	Misschien dat over 2025 ongeveer € 1,2 miljoen	Dan betekent het incidenteel extra inhuur om daarop in te zetten. Incidentele

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
				overblijft. Is er een mogelijkheid om daar gedurende het jaar een deel van te gebruiken voor bijv. achterstand op bepaalde dossiers?	kosten dekken wij in principe vanuit de algemene reserve. Daar wordt het resultaat niet voor gebruikt. Dat is een structureel resultaat uit de structurele baten en lasten.
				Klopt het dat wordt gerekend dat het saldo dat nu over is, in de komende jaren structureel verder wordt geïnvesteerd?	Het saldo dat over is, gaat in de algemene reserve en dat zou benut kunnen worden voor incidentele lasten.
				Dan moeten we eerst in de jaarrekening kijken of dat daadwerkelijk zo is.	Ja. In de loop van het jaar zou wat uit de algemene reserve gehaald kunnen worden. Er zit wel wat ruimte in, maar we zien ook dat die terugloopt in de loop van de jaren omdat de gemeente negatieve resultaten vertoont op dit moment.
				Gaat de provincie wel akkoord als de gemeente structurele lasten incidenteel gaat dekken en andersom?	Nee. Daarom presenteren wij de cijfers ook op deze manier. Het is technisch niet verboden om een positief resultaat in te zetten. De raad kan dat amenderen. Bij veel gemeenten staat een nul als saldo.
				Heerenveen is artikel 12-gemeente geweest door het wijzigen van de belangrijke economische gronden naar landbouwgrond in 2013.	Ik zou voorzichtig zijn, maar het is bijzonder om te zien dat het kan. In de voorjaars- en najaarsrapportage is altijd een mutatie in de reserve te zien, omdat daar de incidentele zaken uitgehaald worden en je ziet het structurele saldo.
	Financiën	165	Overzicht voorzieningen	Hierin staat: voorzieningen van derden verkregen middelen. Wat moet ik me daarbij voorstellen?	Die derden zijn onze burgers. Dat zijn de voorzieningen voor afvalstoffenheffing en voor rioolheffing. Het is de bedoeling dat

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
				Wie zijn die derden?	die kostendekkend zijn. Als de gemeente daar geld van overhoudt, dan wordt dat gestort in de voorzieningen van derden verkregen middelen, zodat de jaren daarna de heffingen wat naar beneden kunnen. A.s. donderdag ligt het Watertakenplan voor. Dan wordt ook gesproken om deze voorziening van derden verkregen middelen voor de rioolheffing in te zetten. Het systeem is gesloten, het geld mag niet voor andere zaken ingezet worden.
	Algemene dekkingsmiddelen	72	Klimaatadaptie	Hoe zit het met de dekking van de klimaatadaptie vanuit het nationaal programma landelijk gebied en het veenweideprogramma? Dijk- en wegverzakkingen komen op de gemeente af.	Dat is wel in de risico's opgenomen, maar er is geen dekking voor meegenomen. Bijv. het veenweidegebied rondom Aldeboarn is meegenomen in de risico-inventarisatie, maar is niet meegenomen in de dekking, want we weten nog niet wat de omvang gaat zijn.
			Opvang Oekraïners	We weten ook nog niet wat de gemeente volgend jaar voor de opvang van Oekraïners gaat krijgen?	We weten inmiddels uit de media dat dat minder gaat worden, maar ook dat het Rijk heeft gezegd dat de gemeente bij een tekort de werkelijke kosten mag declareren. Dat betekent wel dat er administratief meer werk is.
				Dat is lastig. Dat is met meer regelingen zo.	Dat is ook met de SPUKs. Het kabinet wil alle SPUKs opheffen en met 10% korting naar de algemene uitkering doen. Dan denk je dat de gemeente waarschijnlijk wel meer geld krijgt, omdat die niet van alle SPUKs gebruik maakt, maar het

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
					geldt waarschijnlijk niet voor alle SPUKs.
	Beleidsindicatoren	186	Overzicht te verstrekken subsidies	Bij bepaalde posten staat geen bedrag genoemd, zoals bij centrummanagement en regiomarketing. Wat houdt dat precies in?	Als er een streepje staat, wordt er aan die instellingen geen subsidie meer verstrekt. Dat houdt in dat het centrummanagement en Heerenveen 'n gouden Plak volgend jaar geen subsidie krijgt.
				Is de € 60.000 die Gouden Plak altijd kreeg voor evenementen wegbezuinigd?	Nee, dat is de post evenementen en valt niet onder de subsidie.
				Is een dorpsactiviteit voor schoolgaande kinderen aan het einde van het schooljaar, zoals een spijkerdorp, een evenement?	Dat valt onder de subsidie en niet onder de evenementen. Er zijn voorwaarden waaraan moet worden voldaan. Die staan op de website.
CU	Financiering	109	Leningenportefeuille	Hier staat dat de totale financieringsbehoefte over de gehele meerjarenbegroting € 144 miljoen bedraagt. Hoeveel mag de gemeente lenen? Is het zoveel procent van de begroting?	Op basis van de Wet fido kan de gemeente een bepaald bedrag maximaal per jaar lenen. De gemeente zit ook met de netto schuldquote. De gemeente leent vooral voor de investeringen. Doordat de gemeente zelf reserves heeft, hoeft niet alles geleend te worden. Eigenlijk leent de gemeente minder dan de financieringsbehoefte. De gemeente krijgt inkomsten vanuit de algemene uitkering en de ozb en andere belastingen.
		110		Wat zijn de rentelasten per jaar van de gemeente?	Op pagina 110 staat een tabel voor rentelasten. Op de lopende begroting vallen de bedragen op zich mee. Lenen moet omdat de gemeente het bedrag

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
					niet volledig heeft. De rente was een aantal jaren geleden heel laag, maar kruipt nu omhoog, dus de rentelasten nemen toe. In 2017 heeft de gemeente de leningenportefeuille herzien en de rentekosten zijn nu gemiddeld tegen de 3%.
				Wat is de ontwikkeling door de jaren heen van het totaal aan leningen?	Het ligt eraan hoe de leningenportefeuille er uitziet. Een paar jaar geleden was de korte rente nul. Vaak wordt geleend voor twintig of dertig jaar. Als de rente omlaag gaat, zit de gemeente nog met grote leningen waarvan de rentepercentages hoog zijn. Sinds de leningenherziening in 2017 heeft de gemeente geen nieuwe leningen aangetrokken.
		108	Kredietrisico's	Hier staat het totaal aan vaste schulden. Dat is best veel. In 2028 is het € 79 miljoen.	Dat zijn bestaande leningen. Het is de leningenportefeuille die in de loop der jaren is opgebouwd, waarover per jaar rente betaald wordt. Een aantal leningen lopen op een gegeven moment af.
	Financieel perspectief	11	Overzicht baten en lasten	Hier staat: totaal toevoegingen reserve en totaal onttrekkingen reserve. Waarom staan die twee posten bij elkaar?	Dat is verplicht. Volgens het BBV moet de gemeente eerst de lasten en de baten onder elkaar zetten en daarna het resultaat na verrekening met de reserves. Dit is transparant.
			Resultaat	De resultaten over de jaren variëren. Er is gesproken over rampjaren. De fluctuatie wordt	2026 wordt gezien als het ravijnjaar. In het fysieke domein zit ook de grondexploitatie.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
				vooral veroorzaakt door variatie in de fysieke leefomgeving.	Als je de lasten en baten van de fysieke leefomgeving van elkaar aftrekt, dan valt het wel mee. Als er minder lasten zijn, zijn er ook minder baten. In het ravijnjaar gaat het niet om de uitgaven op de verschillende thema's, maar gaat het voornamelijk om de verminderde inkomsten die de gemeente krijgt vanuit de algemene uitkering.
				Er is aan ons uitgelegd waarom het ravijn minder steil wordt dan hoe het eerst leek.	Het ravijn is nog steeds in stand, maar de gemeente heeft andere methoden toegepast waardoor het tekort nu lager uitkomt. Het is nog steeds € 6 miljoen negatief in de toekomstige jaren en dat kunnen we niet zo oplossen door het uit de algemene reserve te halen, want dan komen we op een gegeven moment onder de weerstandscapaciteit uit.
				In 2023 is het verschil tussen baten en lasten ongeveer € 11 miljoen. Daarna gaat het verschil ineens naar ruim € 20 miljoen.	Dat gaat over de jaarrekening 2023. Dit is de begroting. Dat heeft te maken met ambities en plannen, die niet altijd uitgevoerd kunnen worden. De € 18 miljoen extra resultaat in 2023 zit vooral in het fysieke domein. Als je naar de begroting 2023 kijkt, zou je ongeveer eenzelfde verschil moeten zien. De gemeente had een groot incidenteel resultaat op de grondexploitatie in de jaarrekening 2023. Dat vertekent het beeld.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
	Us romte	61	Kosten	Voor milieubeheer staat ineens meer geraamd in 2024.	Er zit waarschijnlijk een incidentele post in 2024 in. Ik denk dat dat het incidentele bedrag van de FUMO is. En voor bestrijding energiearmoede wordt meer geld uitgetrokken.
	Bijlagen	169	Investeringsplan	Hoe moeten we het meerjaren investeringsplan lezen en hoe komt dit terug in de meerjarenbegroting?	Dat is de hele investeringslijst. Hier zie je de rente en afschrijving. Als de raad nu de begroting vaststelt, dan betekent dat dat de raad ook instemt met de kredieten voor de jaarschijf 2025 van de investeringslijst.
CDA	Algemene dekkingsmiddelen	75	Overhead	Wat zijn de overheadkosten? Bijv. ict staat ook onder middelen, bestuur en mensen.	De overhead is in principe de kosten voor de piofach-taken (personeel, informatie, organisatie, financiën, algemeen, communicatie en huisvesting). Daaronder valt ook ict, maar ict kan ook deels onder mensen en middelen vallen als die specifiek voor dat onderdeel wordt ingezet.
	Inleiding	6	Wmo-taakstelling	Staat deze in de begroting?	Ja, echter is het verschil niet zichtbaar, want die stond er vorig jaar ook al in.
	Financieel perspectief	8	Indexatie	Hoe zit het met het omzetten van lopende naar constante prijzen en cumulatieve indexatie?	Ik heb een plaatje gemaakt. We hebben het prijspeil 2024 en gaan een begroting opstellen voor 2025. Daarbij pakken we het prijspeil dat wij denken dat het in 2025 zal zijn. Dat rekenen we ook voor 2026, 2027 en 2028. Bij lopende prijzen wordt het prijspeil voor 2025 bepaald en wordt dat doorgetrokken voor het hele jaar. Het prijspeil voor 2026, 2027, 2028 wordt er bovenop geteld.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
				Met de reservering wil de gemeente het tekort nu al besparen.	Dit hele bedrag is gereserveerd. Als tweede stap hebben we gekeken wat er daadwerkelijk geïndexeerd moet worden. Uit voorzichtigheidsprincipe is gezegd dat wat de gemeente krijgt vanuit de algemene uitkering, minus hetgeen dat wel geïndexeerd wordt, gereserveerd wordt. Dat is de stelpost indexering.
				Eigenlijk was de gemeente eerst conservatief met de lopende prijzen.	We zijn nog steeds conservatief, maar we zijn nu wat reëler. Nu zeggen we dat de gemeente nooit meer gaat indexeren dan zij uit de algemene uitkering krijgt. Er is zelfs iets minder geïndexeerd. En nu staat er de stelpost. Je kunt niet meer uitdelen dan je krijgt en dat deed de gemeente in het verleden wel. Vandaar dat nu de meevaller te zien is.
				Dat is wel een eenmalige meevaller.	Dat klopt, want nu wordt het systeem veranderd en daarna blijft dat zo. Het komt nu wel structureel op het resultaat. De € 6 miljoen negatief die er nu nog in staat, moet nog steeds rechtgebogen worden. We zijn hard bezig om met elkaar te kijken welke mogelijkheden er zijn. We hopen bij de perspectiefnota volgend jaar de raad daarvoor scenario's te kunnen voorleggen.
			Actualisatie afval en riolering	Betekent dit dat de afvalstoffenheffing te hoog is	In principe is de afvalstoffenheffing niet te hoog geweest, maar heeft de

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
				geweest, omdat dat maximaal kostendekkend zou moeten zijn?	gemeente iets minder uitgevoerd waardoor er geld overbleef. Datzelfde geldt voor de rioolheffing. Dat is te zien in de voorziening van derden verkregen middelen (pagina 165). We zorgen ervoor dat die twee heffingen altijd een gesloten systeem blijven. De jaren erna kan wat uit de voorziening gehaald worden, zodat de tarieven ongeveer gelijk blijven. A.s. donderdag ligt in de raad het Watertakenplan voor en daarin staat ook de behoorlijke post van derden verkregen middelen. De gemeente probeert die in twintig jaar af te bouwen, zodat daarmee het tarief gedempt kan worden.
				Stel de gemeente haalt wel meer geld binnen, zitten daar dan bepaalde normen aan wanneer het geld wel weer uitgegeven moet worden?	In principe niet, er zit geen termijn aan. De keuze daarvoor ligt bij de raad. Dit wordt via het Watertakenplan aan de raad voorgelegd. De post zou ook in bijv. tien jaar afgebouwd kunnen worden. Dat betekent dat na tien jaar een behoorlijke sprong in het tarief moet worden gemaakt.
	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	87	Risico's	Een risico is dat het budget voor jeugdzorg niet toereikend is. De kans is gesteld op 10%. Gezien de teksten in de begroting is dat optimistisch. Hoe komt men op 10%?	Er is gekeken naar wat in de afgelopen jaren is gedaan. Daaruit blijkt dat de kans ongeveer 10% is. Het is een risico-inschatting. Het weerstandsvermogen is er om dit soort dingen op te vangen.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
		90	Kengetallen	Hier staat dat de kengetallen een negatieve trend laten zien, waarvan een deel zorgelijk is. Een toename van vreemd vermogen en een afname van de algemene reserve zijn daarvan de oorzaak. De netto schuldquote nadert de kritische grens van 130%. Veel projecten zijn doorgeschoven, maar staan nog wel op de planning. Er zijn veel leningen, en dus kapitaallasten. Aan wat voor directe acties zouden we dan moeten denken?	We hebben bij de deelprojecten bij de perspectiefnota ook al de investeringslijst aangegeven. Het is het dempen van de investeringen, waardoor minder geleend hoeft te worden en het vreemd vermogen naar beneden gaat, zodat de netto schuldquote verbeterd kan worden. En ervoor zorgen dat de gemeente meer eigen middelen binnenkrijgt. Dat betekent een positief resultaat draaien. Een van de redenen dat de netto schuldquote omhoog gaat, is dat de gemeente negatieve resultaten draait. Voor het nieuwe gemeentehuis is een lening geraamd in 2028.
			Leningen	Staat het nieuwe gemeentehuis nog wel in de begroting, omdat nu alles doorgeschoven wordt naar 2030?	Op het moment dat wij de begroting opstelden, had de raad nog geen besluit genomen over uitstel. Dus de start van het nieuwe gemeentehuis staat nu nog voor 2028 in de begroting, maar we weten nu dat die naar 2030/2031 schuift.
				Dus in die zin verandert eigenlijk de begroting 2028 al een klein beetje?	Ja, maar dat is meer in de balanskant dan in de uitgavenkant. Het effect op de uitgavenkant gaat pas lopen op het moment dat wordt afgeschreven.
Pauze					
GBH/HL	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	82	Inventarisatie weerstandscapaciteit	Ik kan de algemene reserve van € 46,1 nergens vinden.	Die staat in de eindbalans voor 2025.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
		86/ 118	Aandachtspunten/ kanttekeningen	Hier staat: externe inhuur is 25% van de loonsom en ziekteverzuim is 6,8% bij gemeente Heerenveen. Bij de indicatoren op pagina 118 staan hele andere percentages.	Het gaat bij de indicatoren om een raming voor het jaar 2025. De wens is onder de 5% te gaan zitten. Op pagina 86 staan de percentages zoals die nu zijn.
				Heeft de gemeente bij de begroting 2025 de wens dat inhuur 70% lager is dan nu, nl. 8,59%?	Hier is dat in de financiering meegenomen. Veel inhuur wordt betaald uit vaste formatie. Er is een apart inhuurbudget van 8,59% en er is vacatureruimte. De formatie is het aantal mensen dat nodig is om het werk uit te voeren, maar die kan niet altijd met vaste mensen ingevuld worden, dus moet ook tijdelijk ingehuurd worden op formatie.
				Wat is de totale loonsom van de gemeente Heerenveen?	Ongeveer € 40 miljoen, exclusief werkgeverslasten. De totale begroting is € 230 miljoen.
		84		Waarom zijn deze risico's niet opgenomen?	Omdat we de gevolgen niet financieel kunnen kwantificeren. De kwantificeerbare risico's staan in de tabel op pagina's 87 en 88.
				Van netcongestie kan ik me voorstellen dat je de gevolgen niet kunt kwantificeren, maar ik ging er vanuit dat de organisatieontwikkeling wel kwantificeerbaar zou zijn.	Dit is de ontwikkeling waar we nu in zitten. Het is niet kwantificeerbaar welke gevolgen dat gaat hebben. We hebben nu nog niet in beeld hoeveel mensen we eventueel moeten inhuren om de zaak draaiende te houden.
		88	Risico's	Het valt me op dat de it-beveiliging bij de gemeente	Dat beoordeelt de accountant iedere keer opnieuw. We zijn druk bezig met de

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
				Heerenveen gemiddeld is.	koppeling daarin.
		85	Organisatie-ontwikkeling	Kunnen jullie nog wat over de organisatieontwikkeling vertellen?	De gemeente gaat over naar een ander soort organisatiemodel. Er is nu één algemeen directeur en daaronder afdelingshoofden en daaronder teamleiders. We gaan nu terug naar een directiemodel. Er komt een directiestructuur met daaronder domeinen met teammanagers. De laag van afdelingshoofden gaat er tussenuit.
				Worden de teams zelfsturend?	Nee, er zijn straks teammanagers. Een teammanager is wat anders dan een teamleider, die vaak meewerkend voorman is. Een manager is echt een leidinggevende.
				Hoeveel domeinen komen er straks?	Vier domeinen: sociaal, leefomgeving, bedrijfsvoering, en daarnaast een domein met niet-regulier werk, waar de projecten in komen.
				Waar kunnen we deze informatie vinden?	Er is begin dit jaar een raadsbrief geweest over de organisatieontwikkeling.
	Onderhoud kapitaalgoederen	95/ 96	Inspectie	Hier staat twee keer dat elke vijf jaar een volledige inspectie plaatsvindt. Eén is in 2019 gedaan. Dan is er dit jaar ook één gedaan.	Dat klopt. We zijn nu bezig met de inspectie. Die heeft impact voor de begroting volgend jaar.
				De inspectie aan oevers en kaden gebeurt ook elke vijf jaar.	Dit betreft een nieuwe inspectie. De gemeente krijgt veel oevers en kaden over van de provincie.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
	Financiering	110	Renteomslag	Graag een uitleg bij het percentage renteomslag begroting. Dit zijn hele lage percentages voor de komende jaren.	De gemeente heeft in het verleden leningen afgesloten tegen hele lage rentes.
				Komt dit voort uit de coronatijd onder andere?	De afgelopen jaren heeft de gemeente nog niet heel veel hoeven lenen, dus de leningsportefeuille is nog vrij leeg.
			Renteresultaat	Kloppen de jaartallen boven de tabel van het renteresultaat?	Daar staan inderdaad de verkeerde jaartallen boven. De tabellen zijn goed, maar hier staat de verkeerde kop boven.
			Dienstverlenende overheid	De dienstverlenende overheid is het ambitieniveau van deze gemeente. Wat is de grootste beperking, financieel of de mensen niet kunnen vinden? Hoe groot moeten we die beperking inschatten? Of moeten we het er op aan laten komen?	Allebei. Ik vind het lastig om die vraag te beantwoorden.
D66	Algemeen			Welke voorstellen zijn nu niet gehonoreerd en kunnen wij daarin inzage krijgen?	Die lijst staat in de bijlage van de perspectiefnota.
				Zijn er tussen de perspectiefnota en begroting nog andere financiële overzichten behalve circulaires?	Nee.
	Algemene dekkingsmiddelen	77	Onvoorzien	Hoeveel onvoorzien is nu opgenomen en kan de raad dat inzetten en op welke wijze?	Er is totaal € 1.000 structureel begroot voor het taakveld onvoorzien. De raad bepaalt zelf of die het geld voor een ander taakveld wil inzetten.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
	Us minsken en middels	66	Raadsbudget	Hoeveel raadsbudget is er te besteden aan raadsinitiatieven?	Dat zou bij de griffie moeten zitten. Het hoort bij tafel 4. Het is niet vrij besteedbaar.
	Samenwerking	119	Verbonden partijen	Zijn de risico's uit de verbonden partijen in de eigenrisicoanalyse meegenomen?	Ja.
				Kan er inzage worden gegeven wie in het AB en DB zitten? En of de gemeente alleen meedoet met het verplichte deel of ook een deel vrijwillig bij beleggen en inkoop?	Door de concerncontroller wordt een nieuwe nota samenwerking opgesteld. Die komt begin volgend jaar bij de raad. De verplichte info per verbonden partij wordt daarin opgenomen. Er staat niet in wie in het AB en DB zitten.
				Een aantal wettelijke taken kan de gemeente niet doen en die liggen bijv. bij de FUMO.	Een aantal taken zijn verplicht om bij de FUMO neer te leggen. Extra taken van de FUMO staan per gemeente in de begroting van de FUMO.
			Nota samenwerking	Wanneer is gepland dat de nota samenwerken wordt aangepast, en is daar ruimte voor gereserveerd?	Begin volgend jaar.
				Nemen jullie daarin ook mee de netwerken en samenwerkingen op basis van een convenant o.i.d., zoals EuropaPact?	Ja, de nota samenwerking gaat niet alleen over de verplichte verbonden partijen, maar is breder.
	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	82	Weerstandsvermogen	Er is een ratio van 2,3 gepland. We hebben een positieve begroting en ook twee positieve rekeningen gehad. Gezegd wordt dat 2,3 dan te laag is. Hoe is dit berekend?	We hebben de ratio berekend op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit. Dat is de algemene reserve gedeeld door het totaal van de risico's in 2025. Dat gaat om de stand van eind 2025. Dan kom je op 2,3 uit.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
				Is er een reden waarom de ratio niet wordt gegeven voor 2026, 2027 en 2028?	De ratio wordt altijd voor het komende jaar berekend. Het is geen structurele weerstandscapaciteit, altijd incidenteel. Je weet niet wat de risico's straks na 2025 zijn. Er is ook geen structurele of cumulatieve weerstand. Het is een momentopname van de risico's die de gemeente nu loopt.
				Dus dit is niet een getal waar de gemeente lange termijn financiën op stuurt?	Nee, in de kengetallen is wel meer de structurele lijn voor meerdere jaren te zien. De netto schuldquote en de solvabiliteit zijn gebaseerd op de kengetallen.
		90	Solvabiliteit	In de tabel staat dat de solvabiliteitsratio 2028 12% is. Vinden jullie dat hoog of laag?	Dat is laag, maar dat heeft te maken met het feit dat de reserves en eigen middelen dalen. Onder de 20% is laag.
				Hoe gaat het als Heerenveen artikel 12-gemeente wordt?	Dan moeten alle facturen naar de provincie en moet de provincie toestemming geven voor betaling. En elk raadsvoorstel moet eerst naar de provincie.
				Wanneer wordt een gemeente artikel 12-gemeente?	Als de gemeente structureel geen sluitende begroting kan presenteren. 2025 is nu nog structureel sluitend.
				Wordt er ook gekeken naar solvabiliteit?	Ja, dat is zeker een van de onderdelen.
				Dus als de gemeente een aantal jaren op rij de solvabiliteitsratio onder de 20 heeft, is er ook een probleem.	Zo lang de gemeente nog steeds een structureel sluitende begroting presenteert, komt de gemeente er mee weg. Er wordt wel kritisch naar gekeken en er wordt zeker contact gezocht met de

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
					burgemeester en er zullen gesprekken gaan plaatsvinden.
				Vorig jaar had de gemeente ook een brief van de provincie met daarin een waarschuwing.	Ja, dat was nog een waarschuwing. De gemeente heeft nog niemand van de provincie hierover op gesprek gehad. Heerenveen is niet de enige gemeente waar dit speelt. Bijna elke gemeente heeft het ravijnjaar met negatieve resultaten, in ieder geval vanaf 2026.
				De netto schuldquote komt in dit geval ook omdat de gemeente veel financiering gaat aantrekken voor het uitvoeren van projecten in de komende jaren.	Dat klopt. En een verlaagde algemene reserve als we negatieve resultaten hebben. We zijn met het gezond financieel perspectief bezig. Bij de P-nota is een van de deelprojecten investeringen gepresenteerd, waarbij is gekeken of zaken konden doorschuiven of vervallen.
				Daar is toch niet zoveel meer van over, want zelfs het gemeentehuis ligt donderdag voor.	Dat klopt. En de parkeergarage is net zo goed doorgegaan. Dat maakt het wel lastig.
	Algemene dekkingsmiddelen	75	Overhead	Ik meende dat de overhead toegerekend zou worden.	Dat doen we ook. Conform het BBV moet de gemeente de overhead apart presenteren. Dat betekent dat wij alle piofach-taken hierin benoemen en laten zien. Bij de thema's rekenen we alleen de directe personeelskosten aan de verschillende taakvelden toe, en niet de overhead.
				Ik vond het juist een mooi initiatief om beter te kunnen sturen op de werkelijke kosten.	Helaas mag dat niet meer, want het is beter om integraal te laten zien wat iets kost. De commissie Depla heeft

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
					voorgesteld dat overhead apart inzichtelijk gemaakt moet worden. Het is verplicht om het zo te doen.
SP	Algemene dekkingsmiddelen	73/ 74	Belastingen overig	Hjir stiet € 669.000 yn 2023 en dan giet dat it jier derop nei € 373.000 en dêrnei € 366.000. Op side 74 stiet dat 'oare baten en lêsten' yn 2025 mear as € 700.000 leger binne as yn 2025.	Dat zijn verschillende posten. De belastingen overig is post 0.64 en overige baten en lasten is post 0.8. Die post is niet toegelicht omdat 2024 en 2025 nauwelijks afwijken. De tweede keer 2025 moet 2024 zijn. Ik denk dat in 2023 een incidentele uitgave is geweest voor belastingen overig.
		75	Overhead	Wat is overhead?	Dat zijn de indirecte personeelskosten, ict-kosten, kosten afdeling financiën, huisvesting, automatisering etc. Alles wat niet direct in de taakvelden hoort, maar wat ten dienste staat ter ondersteuning van de hele organisatie.
				Dat is alles bij elkaar. Kan daarvan specifiek gezegd worden wat waar naartoe gaat?	De uitsplitsing is wel aanwezig.
				Hier staat dat in de begroting 2024 de overgehevelde middelen vanuit 2023 nog niet verdeeld zijn naar de taakvelden.	De € 1.600.000 is nog niet doorverdeeld. Die is wel overgeheveld, maar is blijven staan op de overhead. In december wordt het bedrag doorverdeeld op de taakvelden.
				Ik lees wel vaker: overhead, maar ik weet niet precies wat dat inhoudt.	Dit is een term die de gemeente verplicht moet gebruiken volgens de wettelijke regels voor het opstellen van de begroting en jaarrekening.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
			HR	Hebben jullie voldoende menskracht voor de uitvoering?	Het is lastig vaste mensen te vinden. Daardoor is te zien dat de inhuur redelijk oploopt.
				Heeft de gemeente last van de zzp-ontwikkelingen die spelen?	Dat valt op zich nog wel mee. Het is lastig, want alle gemeenten en de provincie vissen in dezelfde vijver. De zekerheid van werk is voor sommige mensen heel belangrijk. Die willen juist niet in een zzp-constructie zitten. Als een zzp'er maar één opdrachtgever heeft, dan is er op een gegeven moment sprake van een arbeidsrelatie.
				Het is van belang om werk aantrekkelijk te maken voor de medewerkers, o.a. met scholingen en trainingen.	Dat is inderdaad het aanbod dat de gemeente als werkgever moet doen.
				Het ambitieniveau van de gemeente is hoog.	Dat klopt, niet alleen bij de ambtenaren, maar het college en de raad willen ook graag dat zaken uitgevoerd worden.
				Ik denk dat het belangrijk is dat de raadsleden meer contact met de ambtenaren hebben.	Die kunnen meer vertellen over de inhoud en mogelijkheden.
FNP	Financieel perspectief	8	Mutaties P-nota en begroting	Heerenveen zal niet de enige gemeente zijn die de constante prijzen hanteert in plaats van de lopende prijzen.	De meeste gemeenten hanteren constante prijzen, waar de gemeente nu naar overgaat. De mogelijkheid is er. De algemene uitkering van het Rijk wordt berekend én op lopende prijzen én op constante prijzen. Constante prijzen zijn alle jaren goed vergelijkbaar. Bij lopende prijzen zit het loon- en prijseffect erbij.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
				Wat is de reden dat de gemeente It Hearrenfean earder net de konstante prizen tapaste?	In de miljoenennota van de rijksoverheid worden de lopende prijzen in een aparte post gezet. De prijzen voor de jaren erna worden apart geraamd in stelposten. Dat is misschien de overweging geweest. Dat was uit voorzichtigheidsprincipe, omdat de gemeente een tijdje onder toezicht heeft gestaan. Hiermee zorgt men ervoor dat het geld alvast wordt gereserveerd, maar op de huidige wijze gebeurt dat ook. Het mag allebei.
	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	80	Risico's	Er zijn veel risico's benoemd. Hebben jullie advies hoe wij daarmee moeten omgaan?	Wij hebben de risico's in kaart gebracht en daarmee laten we zien dat een bepaald deel van de algemene reserve nodig is om die risico's te kunnen afdekken. Het is denk ik voldoende dat wij de raad informeren over welke risico's er zijn en op welke wijze daarmee omgegaan wordt.
				Wat betreft eventuele curatele zit de gemeente nu nog best hoog qua percentages.	Voor de weerstandscapaciteit zit de gemeente goed. De kengetallen worden op termijn wel steeds negatiever, dus daar loopt de gemeente wel risico. De provincie kijkt als eerste of de gemeente een structureel sluitende begroting heeft, en die heeft Heerenveen voor 2025. Als dat niet zo is, moet gezorgd worden dat het laatste jaar sluitend is. Vanaf 2026 wordt het resultaat negatief. Daar moet de gemeente wel wat aan doen.

Tafel 5 - Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en samenwerking					
Fractie	**Thema / Paragraaf**	**Blz.**	**Onderwerp**	**Vraag**	**Antwoord**
				Hat de gemeente mei ien jier dan al in probleem mei de provinsje of is der noch even romte?	Vanaf 2026. Als wij de begroting 2026 opstellen en 2026, 2027, 2028 en 2029 zijn negatief, dan heeft de gemeente een probleem. De gemeente zet in op een gezonde financiële positie.
				De tweede financiële rapportage van dit jaar komt binnenkort?	Ja, de najaarsrapportage wordt morgen in het college vastgesteld, eind deze week wordt ontvangt de raad deze. De raad kan technische vragen stellen. In de najaarsrapportage wordt o.a. gerapporteerd over de doelen die in de begroting zijn opgenomen.